

panoramski posnetki, s katerimi opazujemo dogajanje od zunaj, objektivno, informativno. Od uvodne sekvence se poslovimo s še nekaj posnetki odhajajoče kočije in vojaškega oddelka, potem pa se film večinoma dogaja v zaprtem prostoru kočije ali pa v prostorsko prav tako omejenih stavbah postaj, kjer se ustavljajo in odpočivajo. Potniki so kar naprej v medsebojnem stiku, razvijajo se napetosti, ki jih spodbuja vse bolj rastoča nevarnost, ki jim grozi.

V zaprtem prostoru kočije je kamera na preži za vsako reakcijo na obrazu, na vsako izgovorjeno besedo, zato imajo prednost bližji in veliki plani, zajeti z lahnimi spodnjimi rakurzi in komaj opaznimi zasuki. Velikokrat pa Ford uporablja statične posnetke, saj z njimi doseže, da vidi gledalec le tisto, kar mu hoče pokazati — tako ravna tudi Hitchcock, glej *Marnie* — in s tem ustvarja napetost, ker se lahko zunaj vidnega polja — afilmično — dogajajo nevarne stvari, katere bo gledalec lahko spoznal, osebe na platnu, ki jim grozijo, pa morda sploh ne. Na tak posnetek naletimo v začetku edine dinamične sekvence vsega filma: v napadu Indijancev na kočijo. Začne se s počasnim zasukom kamere proti levi, da bi, kakor se zdi, bolje ujela neznatno kočijo, ki se približuje iz daljave, pri tem pa se nam nenadoma s hrbta odkrijejo Indijanci, pripravljeni na napad. Kamera se ustavi, kakor bi jo zadel šok in vsa njena pozornost je poslej posvečena kočiji, ki se približuje, ne vedoč, kaj se dogaja ali kaj se šele pripravlja, to pa je kajpak „suspens“ prve vrste. V naslednjem, znamenitem, ničkolikokrat ponavljanem prizoru spremlja kamera drvečo kočijo vzporedno s strani v vozečem posnetku, ujame Indijanca, ki skoči na konja, a kmalu

zadet zdrsne med vprego na tla, zatem pa Ringa, ki preskakuje s konja na konja, da končno zgrabi vajeti, ki jih je spušil iz rok ranjeni kočijaž.

Vse te mojstrije režije in tehnične izvedbe zapuščajo močan vtis, vendar same po sebi ne bi mogle tako intenzivno in brez predaha vplivati na gledalca, kakor se to dogaja v tem filmu. Njegova moč tiči bržčas v posrečeni kombinaciji dveh različnih principov: strnjenosti in stisnjenosti teatarskega prostora, v katerem se osebe dotikajo druga druge in se venomer vnamajo v medsebojnih nasprotovanjih in lastnih ekshibicijah — med omejenim prostorom kočije torej in neizmerno razprostranjenostjo divje razčlenjene narave, skozi katero si mikrokozmos kočije s težavo utira pot (in kar lahko pokaže le film). Opraviti imamo po eni strani z enotnostjo prostora, ki je veljala v starih časih za enobistvenih kvalitet sleherne drame in nekaj tega ohranja tudi danes, torej z neko vrednostjo, ali pa — kakor mislijo nekateri — z razbitjem te enotnosti, ki naj bi bila zaradi obdajajočega makrokozmosa narave v bistvu navidezna, neeksistentna. A vendar teče dogajanje v kočiji povezano naprej kljub temu, da ga sem in tja prekinejo z daljnimi posnetki kočije v Mehiški puščavi, na strmih klancih, po katerih jo tudi šestero konj težko vleče ali pa jo drobno komaj odkrijemo sredi velikanskih pečin Doline spomenikov.

Ti kratki presledki ne razrahljajo strnjenosti dramskega dejanja, ker se napetost povečuje tudi z impulzi od zunaj, s tem, da potniki naenkrat zagledajo Ringov obraz na oknu ali proti koncu filma vidijo jahati mimo okna — v statičnem posnetku — Indijance in ti merijo z loki v kočijo.

Nasprotja med „zunanji“ in „notranji“ posnetki, ki naj bi razbijali enotnost dramskega dejanja potemtakem ni. Pač pa imajo posnetki velikega zunanjega prostora posebno, dobro premišljeno funkcijo. Delujejo kot oddih med napetimi konflikti v interieru, ki jih ni malo. Delujejo tudi ritmično, ustvarjajo prijeten ritem menjajočih se prizorov „znotraj“ in „zunaj“, kombinirajo dramatiko s poezijo narave, predstavljajo harmonično simbiozo obeh principov, ne pa njihovo izničenje.

V bistvu je vse, kar občutimo ob tej mojstrovini, poetično doživetje. Je poezija vesterna. Nekateri kritiki so **Poštni kočiji** ob njenem nastanku očitali, da je premalo realistična, a uspela je prav zaradi tega, ker sploh noče slikati neke prizemne stvarnosti. Pravi vestern je ne glede na to, ali se oslanja na resnične zgodovinske dogodke ali ne, plod čiste fantazije, je stiliziran film od začetka do konca. Ne le zaradi standardnega dekorja in kostumov, ampak stilizirano je celo gibanje oseb (česar se morajo igralci posebej učiti, zlasti moške hoje, ki je ni obvladal nihče bolj kot John Wayne) in že zdavnaj je določena brzina snemanja dirajočih konj, ki je manjša od običajne. Vse je v pravem vesteru sicer resnično, a resnično na poseben način, transcendirano v svet fantazije v vnaprej določenem okvirju, je prava poema, ki se je v dolgih letih in po stotinah in stotinah filmov izkristalizirala v najčistejši filmski žanr. **Poštna kočija** je sicer malo drugačna, vendar je to še vedno vestern in je prav v tej estetski podobi njena lepota.

Vladimir Koch

dokumentacija

Filmografija – diplomski filmi AGRFT

1. Štafeta mladosti: dokumentarni — s Milan Ljubič r Milan Ljubič f Žaro Tušar m Milan Ljubič, Mišo Busič met 650 m tp 35 mm, č/b p AGRFT 1963/64 mentor Jože Gale
Štafeta ob Dnevu mladosti. Historijati štafete, primerjava preteklosti in sedanjosti

2. Kriza vesti: igrani — s Lado Troha r Lado Troha f Mile de Gleria m Lado Troha i Dare Ulaga met 220 m tp 16 mm, č/b p AGRFT 1965/66 mentor Jože Gale
Zgodba o človeku, ki je ubil vest, zato, da je lahko ubijal. Simboli uboj ptiča.

3. Polikarp: igrani — s Matija Milčinski r Matija Milčinski f Mile de Gleria, Tone Robnik m Matija Milčinski i Polde Bibič (župnik), Sonja Blaž (Marjeta), Tone Slodnjak (boter), Radko Polič (Polikarp) met 240 m tp 16 mm, č/b p AGRFT 1968/69 mentor Jože Gale
Motiv kazni za mladostni greh; po istoimenski črtici Ivana Cankarja.

4. O seljaku i pjesku: dokumentarni — s Mladen Sihrovski r Mladen Sihrovski f Miro Margetić m Mladen Sihrovski met 240 m tp 16 mm, č/b p AGRFT. RTV Sarajevo 1972/73 mentor Jože Gale
Prikaz pridobivanja, transporta in uporabe peska ob ustju reke Ukline.

5. Starinar: igrani — s Marika Milkovič r Marika Milkovič f Mile de Gleria m Marika Milkovič i Boris Kralj (potepuh), Majda Grbec (služkinja), Ruša Bojc (gospa Metelkova), Maks Bajc (starinar Tadej) met 228 m tp 16 mm, č/b p AGRFT 1972/73 mentor Jože Gale
Srhljiva navezanost človeka na predmete (estetska in materialna) Po noveli Lilana Puglja Ura z angeli.

6. Ali naj te z listjem posujem: igrani — s Goran Schmidt r Goran Schmidt f Mile de Gleria m Goran Schmidt i Olga Kacjan (Uršula), Marinka Štern (Vasilka) met 168 m tp 16 mm, č/b p AGRFT 1973/74 mentor Jože Gale
Dve „osvobojeni“ meščanski dekleti, za kratek čas odrezani od „civilizacije“, spoznavata svojo odvisnost od nje, spoznavata druga drugo in sebe. Po istoimenski zgodbi Rudija Šeliga.

7. Črna pega čez oči: dokumentarni — s Irena Glonar r Irena Glonar f Mile de Gleria m Irena Glonar met 216 m tp 16 mm, č/b p AGRFT 1973/74 mentor Jože Gale
Življenje v vzgojnem zavodu na Smedniškem gradu, domu in zatočišču vzgojno „motene“ mladine. Ali bodo našli pot v normalno življenje, jih bodo ljudje sprejeli?

8. Kavarna: igrani — s Marjan Ciglič r Marjan Ciglič f Mile de Gleria m Marjan Ciglič i Janez Rohaček (natakar Anton), Milan Kumar (Drčar), Janez Eržen (ržen) Rajko Stupar (Dolar), Neža Simčič (Mrčunova), Boris Kralj (direktor), Angleca Hlebce (Kovačeva), Karmen Stare (deklica), Maks Bajc (Martinček), Vida Juvan (Tršarjeva), Janez Starina (študent) met 240 m tp 16 mm, č/b p AGRFT 1973/74 mentor Jože Gale
Popolnoma običajni ljudje v kavarni ubijejo tujca.

9. Lutka: igrani — s Jane Petkovski r Jane Petkovski f Mile de Gleria m Jane Petkovski i Jerica Mrzel (Milena), Srečo Špik (pisatelj) met 168 m tp 16 mm, č/b p AGRFT 1973/74 mentor Jože Gale, France Štiglic
Prepletanje in vpliv (umetniške) iluzije in stvarnosti. Po istoimenski zgodbi Vlade Uroševića.

10. No Pasaran: dokumentarni — s Igor Košir r Igor Košir f Mile de Gleria m Igor Košir met 396 m tp 16 mm, č/b p AGRFT 1975/76 mentor Jože Gale
Naš odnos do španske državljanske vojne danes: arhivski posnetki, pričevanje zgodovinarjev, pripoved naših preživelih španskih borcev.

11. Roka: igrani — s Hadi Talal r Hadi Talal f Mile de Gleria m Hadi Talal i Bert Sotlar (sodnik), Marko Derganc (Anglež), Silvo Božič (angležev sluga), Milena Režun (dekle), Peter Boštjančič (sodnikov sluga) met 216 m tp 16 mm, color p AGRFT 1976/77 mentor France Štiglic
Skrivnostni umor lorda. Ali ga je ubil človek, ki mu je lord dal odsekati rko? Je lord znorel? Zakaj se je bal odsekane roke? In zakaj je roka po lordovi smrti izginila? Po zgodbi Guya de Maupassanta.

12. Mali vojak: igrani — s Jana Kolarič r Jana Kolarič f Rado Likon m Jana Kolarič i Silvo Božič (vojak), Matjaž Modic (vojak 2), Jana Habjan (dekle) met 180 m tp 16 mm, color p AGRFT 1977/78 mentor France Štiglic
Dv vojaka se zaljubita v isto dkle. Porazenec se utopi.

13. Prijatelj: igrani — s Andrej Mlakač r Andrej Mlakač f Rado Likon m Andrej Mlakač i Dare Ulaga (vojak S), Tone Gogala (vojak I), Stane Leban (gostilničar), Matjaž Turk (oficir) met 264 m tp 16 mm, color p AGRFT 1977/78 mentor Matjaž Klopčič
V igri in obujanju spominov se kaže odnos dveh prijateljev do vojne.

14. Zimsko veselje: igrani — s Franček Rudolf r Franček Rudolf f Mile de Gleria m Franček Rudolf i Demeter Bitenc (oče), Marija Lojk (mama), Milada Kalezić (hči), Jure Kavšek (sin), Aleš Valič (trener) met 168 m tp 16 mm, č/b p AGRFT 1977/78

Oče terorizira družino: ker sam nima obstanka, jih žene od kopališča do kopališča. Na koncu ostane sam.

15. Anarholiberalist: igrani - s Boštjan Vrhovec r Boštjan Vrhovec f Mile de Gleria m Boštjan Vrhovec i Bojan Martinc (Ted), Jože Dolmark (Bob), Aleš Valič (fant I), Jože Horvat (fant II), Peter Boštjančič (fant III), Božo Vovk (oče), Nika Juvan (mama), Marko Marin (profesor), Polde Bibič (operator) met 250 m tp 16 mm, č/b, color p AGRFT 1978/79 mentor France Štiglic
Izsek iz življenja študenta AGRFT, ki ga označuje že naslov, ki ga želi variirati forma in vsebina.

16. Bljuz: igrani — s Žarko Lužnik r Žarko Lužnik f Rado Likon m Žarko Lužnik i Jerica Mrzel (kmetica), Marko Derganc (Dergi), Jendo Štoviček (Jendo), Zvezdana Mlakač (Mirja), Srečo Papič (Denis), Srečo Špik met 420 m tp 16 mm, color p AGRFT 1980/81 mentor France Štiglic
Mlad fant zbeži čez mejo. A beg ni možen.

17. Rahel stik: igrani — s Boris Jurjaševič r Boris Jurjaševič f Zoran Hochstatter m Boris Jurjaševič i Lili Brajer (Darja), Boris Kreč (Henrik), Ingrid Bratina (Magda), Damjana Černe (Mojca), Jožef Ropoša (Strupi) met 373 m tp 16 mm, color p AGRFT 1980/81 mentor France Štiglic
Občutljivost, bogato doživljanje mladine, prikazano v trenutku lepote in tragike, na pragu vsakdanjega življenja.

18. Tri dni prej: igrani — s Igor Pediček r Igor Pediček f Rado Likon m Igor Pediček i Milan Vodopivec (Jure), Janez

Škof (voznik), Marko Simčič (Mare), Zmago Modic (slikar), Damjana Černe (Zvezda) met 360 m tp 16 mm, color p AGRFT 1981/82 mentor France Štiglic
Vsakodnevno življenje mladeniča, ki namerava oditi v Irak, a nenadoma spozna, da je lahko kjerkoli.

19. Zmagujoča podoba narcisa: dokumentarni — s Slavko Hren r Slavko Hren f Slavo Vajt m Slavko Hren i Boris Benčič met 312 m tp 16 mm, color p AGRFT 1982/83 mentor Jože Babič
Film kot svojo prevzame formo in odnos do sveta slikarja Borisa Benčiča, ki v filmu uprizarja.

20. Noč nasilja: igrani — s Boris Palčič r Boris Palčič f Rado Likon m Boris Palčič i Pavle Ravnohrib (Robert), Barbara Jakopič (trgovka), Judita Zidar (dekle), Violeta Tomič (Robertova prijateljica) met 216 m tp 16 mm, color p AGRFT 1984/85 mentor Jože Babič
Robert hoče preprečiti pijanemu prijatelju Feliks, da bi posilil neznano dekle. Udari ga preveč.

21. Tisoč in ena: igrani — s Bogdan Mrovlje r Bogdan Mrovlje f Viki Pogačar m Bogdan Mrovlje i Alenka Vipotnik (novinarka), Slavko Cerjak (mož), Marko Simčič (bivši šef), Silva Čušin (sodelavka), Jonas Žnidaršič (sin), Berta Bojetu (intervjuvanka) met 720 m tp 16 mm, color p AGRFT 1984/85 mentor Jože Babič
Ženska, njeno življenje, njen položaj v družbi, prikazano v zgodbi in z intervjujem.

Legenda

f fotografija
i igrajo
m montaža
met metraža
p proizvodnja
r režija
s scenarij
tp tehnični podatki
datum predstavlja študijsko leto izdelave

zbrala

Tatjana Premk-Grum

